

estorven —
rk. De Bus-
was geen
n hem buik-
met Schil-

oevelen zijn
ie pas terug-
t is gevaar-
us' invloed.
hij stierf?
ehoorlijk be-
ook geen
reef „Woord
het getal
Buskes nu
et leven“
„V.E.R.“ zelf
at contact te
er zijn volge-
in de poli-
skes zooveel
dat Fabius
had had...
n weer heel
op heel wat
en lezers uit

„leven“ hebt
ling is, ook
evenden“
pt zoowel de
t zijn we nog
eginnen over
levenden, en
s aan kracht,
e winst, dan
zooveel. En

kes mij nog
reden genoeg
kleinkinderen
wel tot hem
at al ettelijke
o, dat ik met
leven — „con-
d ik zóó: van
en een DEEL
nberedeneerde
„hersteld ver-

vonden in het
ik behoef den
er oorlogsboe-
ervinden van
„goedgemaakt“

K. S.

chese behaald.
oek van ds Th.
den in Aalten);
esie auteur be-
erkenoording.
st. Uitgave van
onder genoegen
i geloofd: mee-
rstrekte in-
t. H.V. worden
formeerde Kerk-
verband“). De
n zal dus niet
g is ook, dat de
omen zijn (in-

Zomer & Kou-
platen voor bij-
dehisatie. Een
l. Onderwerpen
ij Gods altaar.
voorhof, Josa-
ots droogte. Bij-
tingen gegeven,
t telkens Prof.
kundige verkle-
ulst een vertel-
school, over wat
f zijn van den
Groot is verant-
materiaal: elke
vers, is weten-
elling, die Tjeerd
k zag, bijzonder
ar Van de Hulst
te lijnen van de
chure nog weer
der voorstelling
De leerling kan
ngen: de onder-
et bij de plaat.
t. Bijzonder goed

K. S.

e spreken tot de
ts willen doen
de volzinnen na

1. In de laatste jaren is een nieuwe zienswijze over den kinderdoop en het formulier openbaar geworden in onze kerk, namelijk, dat alle kinderen bij den doop voorwerpelijk in het genadeverbond zijn, welke verderfelijke zienswijze de ouders zoekt te be-rooven van troost en vastigheid, die zij uit den doop van hunne kinderen kunnen hebben.

2. Het genadeverbond is door God opgericht met de uitverkorenen, met die allen, maar ook met die alleen.

3. Er is een nauw verband tusschen de eeuwige verkiezing, den raad des vredes en het van eeuwige-heid bereide genadeverbond.

4. Het niet uitverkoren Israël, hetzij oud of jong, was niet in het genadeverbond, noch voorwerpe-lijk, noch onderwerpelijk, en zijn er door de besnijdenis ook niet ingekomen.

5. De niet-uitverkorenen zijn niet in het genade-verbond en zullen er door den doop ook niet in komen, ook niet voorwerpelijk.

6. Zij (de tegenstanders van schrijver's stellingen) halen geen enkelen schrijver aan, die van een voor-werpelijk zijn in het genadeverbond spreekt.

7. Wij moeten alle kinderen der kerk (hetzij ze gedoopt zijn, of nog niet gedoopt zijn, allen hetzij ze jong of oud zijn, hetzij ze bekeerd of onbekeerd zijn) voor bendelingen aanzien.

8. „Dat zij (de kinderen) in Christus geheil-igd zijn“ (2e vraag doopsformulier) „is van meer gewigt, dan een afzondering tot een uitwendig ge-bruik en mag niet voorwerpelijk worden opgevat.“

9. Voorwerpelijke heiligheid is in strijd met den doop zelve.

10. Door die voorwerpelijke zienswijze verlie-zen wij immers het zegel des doops geheel en al en wij krijgen een kerk met een doop, die een bloot teeken is, maar geen zegel.... Ongelukkige en booze voorwerpelijke zienswijze, die al de verzegelen-de kracht uit den doop uitrukt en de vastigheid voor het zaad uit den doop wegroofd. Doch wij houden het eerste deel van de dankzegging na den kinder-doop voor een duidelijk bewijs, dat de opstellers.... den doop stelden als eene krachtige verzegeling niet voorwerpelijk, maar onderwerpelijk van de vergeving der zonden en het kindschap door Chris-tus voor de kinderen der belofenis, want die worden voor het zaad gerekend.

Al deze citaten zijn ontleend aan H. Joffers, De Kinderdoop met zijn grond en vrucht, Kampen, S. v. Velzen, 1865 (bl. 3, 6, 12, 18, 20, 21, 25, 41, 42, 44, 45). Schrijver was „predikant der Chr. Afgesch. Geref. Gemeente“ in Den Haag.

Let wel: ik bespreek deze uitspraken niet. Ik ben het zelf met veel ervan niet eens, en nog minder met haar achtergrond.

Maar ik vraag slechts: als zulke dingen gedrukt werden in 1865, en als dan de schrijver van deze volzinnen, die een eenzijdig type vertegenwoor-digde in de vroegere Chr. Geref. Kerk, zich met de zijnen toch liet vereenigen met de Brummelkam-pianen, die over deze dingen weer heel anders dachten (doch evenzoo de vereeniging wilden). — is het dan niet duidelijk, dat de tegenwoordige Chr. Geref. Kerk scheuring in stand houdt, die vroeger werd geheeld? Ieder kan weten, dat tegen wat hier staat, in de huidige chr. geref. pers en vraagboekjes heftig stelling genomen werd, dat zulke uitspraken aan dr. Kuyper (ten deele) zijn toe-gedicht, en een beletsel worden genoemd voor de samenleving in de eenheid der kerk.

Hiertegenover bepleiten wij de eenheid, — mits op goeden grondslag — onder de o.i. voor de hui-dige Chr. Geref. leiders beschamende herinnering, dat de vroegere chr. geref. kerk van zulke uit-spraken geen grond voor gescheiden leven heeft durven maken. Het wordt tijd, met elkaar open-hartig te spreken.

K. S.

Het Afrikaansche schrikbeeld.

In Zuid-Afrika is een proces gevoerd inzake theo-logische beschouwingen van Prof. Du Plessis. Deze was hoogleeraar voor de kerk, werd, beschuldigd van ongereformeerde leeringen, als hoogleeraar door de kerk ontslagen. Hij bracht de vraag om-trent de wettigheid van dit ontslag voor de recht-bank, en is volgens de bladen door deze in het gelijk gesteld: het ontslag is onwettig gekeurd.

Hoe deze zaak zich verder ontwikkelen zal, doet niet ter zake, en is trouwens nog niet bekend. Wel kan nu reeds dit afrikaansche geval als schrik-beeld werken; want indien ook maar een deel van wat de bladen omtrent de rechtszitting meldden, waarheid is, dan waren bij rechters en advocaten —voor een deel — de theologische misverstanden niet van de lucht. Fout op fout werd gemaakt, b.v. inzake de „hoogere kritiek“. Zulk een juri-disch vonnis wordt een risico.

K. S.

Domela Nieuwenhuis en het „A.V.R.O.-standpunt“.

De Chr. Encycl. VI, 324, geeft een aardig citaat uit te werken van Ferdinand Domela Nieuwenhuis. Het volgt hier:

Men zegt, in de openbare school worden de gods-dienstige denkbeelden van elk geëerbiedigd. Dat schijnt mij voorwaar een zonderlinge opvatting van den eerbied, dien men ieder verschuldigd is. De libe-ralen denken, dat zij eerbied toonen wanneer zij zwij-gen over zaken, die den godsdienst betreffen, bijv. het gebed. Men bekreunt zich niet om het gebed, dan wordt niemand gekrenkt. Welke kinderachtige onderstelling! Alsof dat verzuim geen schandaal is voor hen, die er op gesteld zijn. Zie hier hoe zij redeneeren: Ik vernietig uw denkbeelden, want ik laat onderstellen, dat zij nutteloos zijn. Ik zwijg, maar

eerbiedig uw gedachten. Is dat niet veeleer een paro-dia van den eerbied, dien men aan elk verschuldigd is?..... Godsdienst is de ziel en het leven van den godsdienstigen mensch. Wanneer men den godsdienst uit de scholen wegneemt, ontroofd men het leven aan die school. De godsdienst dringt door, overal waar het leven moet doordringen, de godsdienst is (volgens de geloovige) een onafscheidbaar en volstandig be-standdeel van 's menschen leven.

Tot zoover Domela Nieuwenhuis. Juist uit dezen mond is dit citaat belangrijk. Het zegt, behalve voor den schoolstrijd, ons ook wel iets, dunkt mij, inzake het huidige standpunt, waarop de A.V.R.O. in den omroep haar eischen indient.

K. S.

Rectificatie. In het voorgaand artikel, on-der Kerkelijk Leven, bl. 122, kolom 3, regel 33 v.b. staat „instelling“. Lees: „indeeling“.

Bl. 123, kolom 2, regel 31 v. b., invoegen: is (is onbekend in ons kadaster, enz.) Regel 20 v.o. staat: lachen om die spreuk. Bedoeld is: blij zijn met die spreuk.

K. S.

[Gelijk onze lezers uit het opschrift zien, vinden zij thans en, indien onze plannen zullen worden verwerkelijkt, ook in het vervolg op geregelde tijden in ons blad een rubriek, waarin zielkundige vraag-stellingen worden besproken.

De bedoeling van deze rubriek in ons blad hangt uit den aard der zaak met heel de strekking van ons blad samen. Deze rubriek wil dus enerzijds kennis verschaffen en anderzijds daar, waar in de beschouwingswijze in onze kringen onjuistheden dreigen in te sluipen, corrigeerend optreden, ofwel verder bouwen en helpen bouwen, waar zulks mogelijk is.

Zooveel doentlijk zullen actusels onderwerpen worden besproken.

Het is niet de bedoeling, een systematisch over-zicht te geven over het terrein van de zielkunde, wel ligt het in ons voornemen, af en toe eenige onderwerpen wat breder te bespreken. J. W.]

Psychische Erfelijkheid.

De vraag, of kinderen op hun ouders kunnen gelijken, is geen vraag meer. Allerwegen is men ervan overtuigd, dat het inderdaad mogelijk is, dat een kind het evenbeeld is van vader of moe-der, althans naar het uiterlijk.

Een andere vraag is, of ook de aard van het karakter, het psychisch type, het temperament en dergelijke erfelijk zijn.

Uit den aard der zaak heeft deze vraag zeer groote beteekenis. Niet alleen beteekenis met het oog op de vragen der algemeene zielkunde, maar ook beteekenis en zeker niet minder beteekenis in verband met de verklaringsmogelijkheden van het gedrag der menschen.

Daarbij komt dan nog iets anders. Het vraagstuk van de opvoeding is toch voornamelijk een vraag-stuk van leiding geven aan bestaande tendenzen; het is een vraagstuk van de vorming van datgene, wat door geboorte aanwezig is. Nu voelt men on-middelbaar, dat het van groote beteekenis geacht moet worden, hoe wij de verschillende eigenaar-digheden, die wij in de kinderen ontdekken, heb-ben te verklaren. Zijn deze eigenaardigheden door geboorte verkregen of wel zijn zij onder invloed van de omgeving ontstaan.

En indien zij door geboorte verkregen zijn, is er dan een samenhang tusschen datgene, wat de ouders zijn en hetgeen de kinderen zijn, of wel is de verdeling der eigenschappen bij de geboorte min of meer willekeurig.

Al deze kwesties maken de vraag naar de erfe-lijkheid der psychische eigenschappen nog belang-rijker.

Wij willen hier nu niet dadelijk beginnen met erop te wijzen, dat de erfelijkheid van psychische eigenschappen alleen maar dan te aanvaarden is, wanneer wij de leer van het creatianisme zonder meer niet aanvaarden; het moge al waar zijn, dat er een oplossing is te vinden (wij schreven hierover elders uitvoeriger¹⁾, indien vaststaat, dat psychische eigenschappen vererven, is er zeker geen plaats om de godachte te handhaven, dat alles wat psyche is door God wordt ingeschapen zonder dat er een causaal verband bestaat tusschen het ontstaan van de nieuwe ziel en het bestaan van de oude.

Maar als gezegd, over dit punt willen wij nu niet handelen. Voorloopig moet het wel belangwekkend zijn voor onze lezers iets te vernemen over het vraagstuk van de erfelijkheid zelve, terwijl wij, wanneer wij gedwongen worden deze erfelijkheid te aanvaarden, vanzelf ook wel het vraagstuk van het ontstaan van de ziel onder de oogen moeten zien.

Zijn er werkelijk gronden om aan te nemen, dat er zoo iets als psychische erfelijkheid bestaat? Tegenwoordig wordt hoe langer hoe meer de methode gevolgd, dat men bij het opwerpen van een

vraag eerst begint met meer wetenschappelijke eer-bied te betoonen voor de opvattingen, die onder de massa leven. Wij kunnen ons slechts onder groote reserve met deze nieuwere instelling van de wetenschap vereenigen. Het moge waar zijn, dat de wetenschap het niet altijd weet, de massa heeft het ook niet altijd bij het rechte eind. Wel erkennen wij, dat de wetenschap veel te lang en tot haar eigen schade allerlei gegooisels van de volkswijs-heid heeft verwaarloosd.

Wat nu de volkswijsheid van de vraagstelling, die ons bezighoudt, zegt, is niet voor tweeërlei uit-leg vatbaar.

Niet slechts met het oog op het viervoetige dier, maar ook met het oog op karaktereigenschappen van menschen zegt men: Het muist al wat van katten komt; en niet alleen met het oog op de ronde vrucht in den hof, maar ook met het oog op de gelijkenis met de ouders, die men bij kin-deren constateert, zegt men: De appel valt niet ver van den boom.

Trouwens, er zijn bepaalde familie-karakter-eigen-schappen, waardoor er sprake is van een echte Janssensstreek, of een Klaassensstreek. Hierdoor wordt toch ook aangegeven, dat men een bepaalde lijn door een familie ziet lopen in het erfelijk verband.

Nu zal iemand tegenwerpen, dat dat nu juist bewezen moet worden. Immers, hij zal zeggen, dat het mogelijk is, dat de kinderen voortdurend op de ouders gelijken, zonder dat er nog van werkelijke psychische erfelijkheid sprake behoeft te zijn. De kinderen toch kunnen door nadoen hun houding bepaald hebben, zij kunnen het voorbeeld van hun ouders voortdurend gevolgd hebben en het is mogelijk — zoo heeft men gezegd —, dat de grondslag voor onderscheiden karaktertrekken ligt in het lichaam, in het bloed of in de hersenen, zoodat de psychische erfelijkheid teruggeleid moet worden tot lichamelijke erfelijkheid.

Zelfs heeft men nog een andere constructie be-dacht. Overtuigd als men was van het feit, dat de groote gelijkenis tusschen ouders en kinderen ook in psychischen zin niet is te ontkennen, stelde men de hypothese op, dat wij dit aldus moesten verklar-en, dat God zielen formeerde met zulke nuan-ceeringen als in die bepaalde familie pasten en als paste bij dat bepaalde lichaam, dat het betrok-ken kind in verband met zijn ouders zou ontvan-gen. Deze laatste constructie is ontzaglijk gewron-gen, maar het is dan ook een constructie.

Onze lezers begrijpen, dat er dus vele zijden zitten aan deze eene kwestie.

Inplaats van nu een bepaalde theorie voorop te zetten, willen we eerst beginnen met na te gaan, welke feiten er bekend zijn.

De feiten mogen wij niet wegdoozen.

Wij behoeven nooit hang te zijn, dat wij door erkenning van de feiten op het verkeerde spoor komen, want ook de feiten zijn van God en pas-sen in Zijn Goddelijk raadsplan, waarin Zijn eigen Woord het licht der openbaring is. Tusschen de feiten en de Schrift kan dus nooit botsing be-staan. En mocht soms door de feiten een be-paalde theorie omvergeworpen worden, dan zegt dat nog niets. Alleen indien de z.g. feiten dui-delijk tegen de Schrift ingaan, dan zouden wij heb-ben te zeggen: Nu halt houden, nu moeten de fei-ten fouten zijn. Maar dit geval zal zich bij nauw-keurige waarneming der feiten en bij geloovig on-derzoek niet ligt voordoen. En indien het geval zich voordoet, is het nog geen botsing tusschen feiten en Schrift, maar berust de tegenstelling nog op een waarnemingsfout of op een onjuiste inter-pretatie van het feit.

J. W.

¹⁾ De oorsprong en het wezen van de ziel.

De Christelijke Rustdag.

Een onzer lezers vraagt, „of het geen scheppings-ordinantie is, dat de zevende dag der week rust-dag is? En of een scheppingsordinantie kan worden veranderd zonder uitdrukkelijk bevel?“

De vraag is niet erg duidelijk.

Men zou haar zóó kunnen lezen, dat ze vroeg naar de macht Gods om anders dan bij uitdrukkelijk bevel een scheppingsordinantie te veranderen. En in dat geval zou ze ontoelaatbaar zijn. Want wie heeft het recht om uit te maken of de vrijmachtige God iets behoort te doen op deze of op een andere wijze?

Ik vertrouw dan ook, dat de bedoeling een andere is. Dat ze dit bedoelt: of wij wel recht hebben een scheppingsordinantie te veranderen. — dat wil in het onderhavige geval dan zeggen: ook maar in eenig opzicht van haar af te wijken, of iets erin te verzetten — zonder dat God de Heere daartoe een uitdrukkelijk bevel gaf.

En dan is het antwoord, dunkt me, nog al eenvoudig.

Natuerlijk hebben wij — dat is dan, in casu: